

# OBSAH

|                                                                                                     |    |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| Osm učebnic                                                                                         | 8  |
| ÚVOD                                                                                                | 10 |
| I. CO JE NEZAMĚŠTNANOST A KDO JE NEZAMĚŠTNANÝ?                                                      | 15 |
| I.1 Kdo je nezaměstnaný a kdo jen nepracuje                                                         | 16 |
| I.2 Frikční nezaměstnanost                                                                          | 17 |
| I.3 Strukturální (a technologická) nezaměstnanost                                                   | 19 |
| I.4 Cyklická a sezónní nezaměstnanost                                                               | 20 |
| I.5 Skrytá nezaměstnanost                                                                           | 20 |
| I.6 Neúplná zaměstnanost, "job stagnation" a nepravá nezaměstnanost                                 | 21 |
| I.7 Míry nezaměstnanosti                                                                            | 22 |
| I.8 Problém plné zaměstnanosti a přirozené míry nezaměstnanosti                                     | 24 |
| I.9 Dlouhodobá a opakovaná nezaměstnanost                                                           | 24 |
| II. TŘI POHLEDY NA NEZAMĚŠTNANOST                                                                   | 26 |
| II.1 Liberálové                                                                                     | 27 |
| II.2 Keynes                                                                                         | 29 |
| II.3 Marxistické paradigma                                                                          | 31 |
| II.4 Monetaristická reakce na Keynesa                                                               | 32 |
| III. CESTA K MASOVÉ NEZAMĚŠTNANOSTI - GENEZE NEZAMĚŠTNANOSTI A PŘÍSTUPU SPOLEČNOSTI K NEZAMĚŠTNANÝM | 34 |
| III. 1 Prameny                                                                                      | 35 |
| III. 2 Vynoření se masové nezaměstnanosti                                                           | 35 |
| III. 3 Zkušenost krize 30. let: výzva demokratickému kapitalismu                                    | 36 |
| III. 4 Československá zkušenost                                                                     | 37 |
| III. 5 Vývoj nezaměstnanosti v poválečné Evropě                                                     | 38 |
| III. 6 Změny ve struktuře zaměstnanosti                                                             | 38 |
| III. 7 Konec snu o plné zaměstnanosti                                                               | 40 |
| III. 8 Dlouhodobá nezaměstnanost                                                                    | 41 |
| III. 9 Fenomén masové nezaměstnanosti                                                               | 42 |
| III.10 Technologie a restrukturalizace ekonomiky                                                    | 43 |
| III.11 Masová nezaměstnanost, nebo masové spotřebovávání                                            | 44 |
| III.12 Nezaměstnanost a ekonomický růst                                                             | 45 |

#### IV. TRH PRÁCE, JEHO SEGMENTACE A ROVNOVAHA NA TRHU PRÁCE

47

|      |                                       |    |
|------|---------------------------------------|----|
| IV.1 | Pracovní trh                          | 48 |
| IV.2 | Primární a sekundární trh práce       | 50 |
| IV.3 | Formální a neformální trh práce       | 53 |
| IV.4 | Externí a interní trh práce           | 53 |
| IV.5 | Handicapy pracovní síly na trhu práce | 54 |

#### V. ČO ZNAMENÁ ZAMĚSTNANÍ A PRÁCE PRO ČLOVĚKA

56

#### VI. INDIVIDUÁLNÍ A SOCIÁLNÍ ZKUŠENOST NEZAMĚSTNANÝCH

61

|      |                                      |    |
|------|--------------------------------------|----|
| VI.1 | Životní úroveň                       | 63 |
| VI.2 | Zkušenost deprivace                  | 64 |
| VI.3 | Zkušenost změny času                 | 65 |
| VI.4 | Rodina                               | 67 |
| VI.5 | Nezaměstnanost a reprodukční chování | 68 |
| VI.6 | Sociální izolace                     | 69 |
| VI.7 | Nezaměstnaní v sociálních sítích     | 70 |
| VI.8 | Nezaměstnanost a fyzické zdraví      | 71 |
| VI.9 | Nezaměstnanost a psychické zdraví    | 72 |

#### VII. NEZAMĚSTNANOST A SPOLEČNOST

74

|       |                                            |    |
|-------|--------------------------------------------|----|
| VII.1 | Ztráta statusu                             | 75 |
| VII.2 | Nezaměstnanost a participace               | 76 |
| VII.3 | Stigma                                     | 77 |
| VII.4 | Nezaměstnanost a sociálně patologické jevy | 78 |
| VII.5 | Nezaměstnanost a veřejnost                 | 79 |
| VII.6 | Nezaměstnanost a politické postoje         | 81 |
| VII.7 | Distribuce rizika nezaměstnanosti          | 82 |
| VII.8 | "Underclass"                               | 83 |

#### VIII. ŽIVOTNÍ STRATEGIE NEZAMĚSTNANÝCH

89

|        |                                                           |    |
|--------|-----------------------------------------------------------|----|
| VIII.1 | Předměty a platformy životních strategií                  | 91 |
| VIII.2 | Životní strategie ve spojitosti s kulturou nezaměstnaných | 93 |
| VIII.3 | Typy kultur dlouhodobě nezaměstnaných                     | 96 |

|                                                                            |    |
|----------------------------------------------------------------------------|----|
| IX. ZAKLADNÍ STRATEGIE BOJE PROTI<br>NEZAMĚSTNANOSTI - REGULACE TRHU PRÁCE | 99 |
|----------------------------------------------------------------------------|----|

|      |                                                         |     |
|------|---------------------------------------------------------|-----|
| IX.1 | Politika trhu práce                                     | 101 |
| IX.2 | Základní trendy politiky trhu práce                     | 102 |
| IX.3 | Instituce služeb zaměstnanosti                          | 104 |
| IX.4 | Služby zaměstnanosti v Českých zemích                   | 105 |
| IX.5 | Příklad zprostředkování práce - Nizozemí                | 106 |
| IX.6 | Pracovní poradenství a rekvalifikace                    | 107 |
| IX.7 | Řešení regionální nerovnováhy                           | 108 |
| IX.8 | Boj proti dlouhodobé nezaměstnanosti a "cílové skupiny" | 109 |

|                                                  |     |
|--------------------------------------------------|-----|
| X. NEZAMĚSTNANOST V PROSTORU SOCIÁLNÍHO<br>STÁTU | 113 |
|--------------------------------------------------|-----|

|     |                                                      |     |
|-----|------------------------------------------------------|-----|
| X.1 | Prameny                                              | 114 |
| X.2 | Vydělení nezaměstnanosti z obecného sociálního státu | 116 |
| X.3 | Od svépomoci k statní péči                           | 118 |
| X.4 | Programy podpory nezaměstnaných                      | 120 |
| X.5 | Sociální stát jako stroj na zaměstnání               | 124 |
| X.6 | Ničí sociální stát motivaci k hledání zaměstnání?    | 126 |
| X.7 | Nezaměstnanost a sociální práce                      | 128 |

|                          |     |
|--------------------------|-----|
| XI. JAKÁ JE ALTERNATIVA? | 131 |
|--------------------------|-----|

|      |                                              |     |
|------|----------------------------------------------|-----|
| XI.1 | Ekonomickým růstem z masové nezaměstnanosti? | 132 |
| XI.2 | Společnost volného času?                     | 133 |
| XI.3 | Nové rozdělení společnosti?                  | 135 |
| XI.4 | Co je důležité                               | 137 |

OTÁZKY A CVIČENÍ 25, 33, 46, 55, 73, 87, 98, 112, 130

SLOVNÍČEK POUŽÍVANÝCH POJMŮ 138

LITERATURA 142